

Latweefchu Uwiſes.

Nr augtaſ Geweſchanas = Kummiffiones ſtatu un nowehleſchanu.

Nr. 40. Zettortdeenâ tanni 4tâ Oktober 1823.

Û s W i d ſ e m m e s.

No Kurſemmes Uwiſes, lappâ 36tâ laſſam, ka pee meeſcheem dauds tahryi ſſahdi darrijuſchi, to paſchu arri no muhſu Widſemmes puffes warram apleezinaht. Weetu=weetahm, daſchâ weetâ wairakî, daſchâ weetâ maſaki arri ſchee tahryi irr manniiti, kaſ meeſchu=wahrpaſ apehde, pirms isplauke. Bet paldees Deewam! to warreja pazeest im eekſch ilgeem gaddeem ne eſſam tahdu ſwehtibu eekſch dahrſeem un us laufeem redſejuſchi, kâ ſcho gabdu. Kur tomehr tee lauki wiſſai dumbri un drehgni, tur ar rudſeem tã irr kã irr, bet kur weegla un ſauſa ſemme, tur ittin tihri un ſinaggi rudſi. Uluſas arî labbi gan isnahk no rihjahm, bet naw tahdas ſwarrigas, kã zitteem gaddeem.

Zeikſim tad mihtu Madditaju, kaſ ſawai ſemnei arweenu wehl to ſpehku auglus neſt us-turra, un lai ſanemmam winna dahwanas gudri un zeenigi, un dſihwojam ar tahm prahtigi un apdohmigi. J. M.

P e e l i k k u m s

pee ta labba padohma, kaſ Latweefchu Uwiſes Nr. 34. 1823. laſſamâ.

Zeeſcham, labba drauga labs padohms, ko tannis minnetas Uwiſes laſſam.

Buhtu labbi ka ſehtas-wihtoli (jo no ſcheem ween es rakſtiju) dauds wairak ne kã lihdi ſchim dehtiti kluhtu; jo tahds kohks, kad tik augligã un drehgnã ſemmẽ dehtihis un pirms gaddõs peeſeets un ſargahis irr, ka lohpi ne peedurahs nedſ luppina, aug ahtri im tohp tahds kuple, ka lappu un ſihku ſarru papilnam buhs, ar ko lohpus barroht, un tahs ruddent nobirufchâs lappas warr kã labbu mehſli dahrſõs us ſemmenehim un kohzineem beest kaiſiht; ir reſnu ſarru buhs papilnam ko dedſinaht un pee

mahjahm kã geiſtes un meetus bruhkeht, jeb zittas weetas dehtihit. Wiſswairak tam geldehs, kam tahl us meſchu un kruhneem ja brauz. Kur tahdi kuple wihtoli ap kohku-dahrſu ſtahw, tur kohku ſeeds un augli no aukaſ ne kluht dauds apſahdeti. Kam wihtolu ſarru newa ko dehtihit, tas par ſawu lihdiſbu tohs gan warrehs eemantoht, un tad ar laiku ap ſawu dahrſu un ſehtmallu un aplohkã dauds wairak dehtihit. Tas labbums tam to darbu daudſahrtigi maſfahs. Bet daſch eemeſdams fazzihis: Wihtolu lappas gan drihs tapat kã eewu lappas no taurineem un tahryein tohp ehſtas. Woi tas darbs ne buhs wiltigs?

Û s a t b i l d u :

- 1) Kad arri kulkaini daſchu brihd lappas noehd, tatschu zittas plaukt, un aplaupihts kohks labbã un drehgnã ſemmẽ atkal no jauna grefnohts ſtahw.
- 2) Iku jau buhs 28 gaddi, kãmehr tee wihtoli, kaſ garr mannu dambi un dahrſeem us wakara, ſeemela un rihta puffi dehtiti, kuple palikkufchi, no pawaffaras lihdi dſittam ruddenam, un nedſ taurini nedſ tahryi tur wirſu irr redſeti.

Kã tas nahfahs?

No ta minneta gadda, kad turumã pee teem wihtoleem jaunâs behrſes, kaſ taggadin reſni kohki, dehtihit likku, ne kahdus kulkainus ne mannam. Un kad tahryi behrſu lappas ne ehd tapehz, kã ſwekkainas un ſcheem ruhktas, tad es dohmaju ka ſchee lappu ehbeji no tahdahn weetahm kur behrſes, behg. Arridsan kahpoſtu dahrſã, kaſ behrſu aplohka turumã, kulkaini eedehtus ne ehd, un tapehz tur ne waijag ſwehpinaht (duhmus darriht, prohti ar ſinnu un kur ſalmu junti newa turumã), kã zittõs kahpoſtu un ahbotu dahrſõs

pee mehrena wehja darram. No dnhineem
behg un nihst kuffaini, bet kohki tohp spirgti.

Kas wihtolu krumus audseht gribb, ka lap-
pu papilnam buhtu, tas leel gannibâ, aploh-
kâ jeb zittâ kahdâ weetâ wihtolu farrus puf-
ohtru zollu resnus jeb resnakus pawaffaras
eefahkumâ gullus eefsch waggahm, kas ar
greeschamun-arkli (Keilpflug, Schneidpflug)
waggatas, un apflahj tohs farrus ar ispur-
rinatabm wellenehm. Nedseseet kâ prischj un
stahwi augz (kad ataugas un farrinus appaf-
schâ nogreesch), ja lohpi ne norauj.

Kur behrsu un leepu papilnam, un kam weh-
lehts schihs lappas pluhkt (sinams kâ wissai
dauds no weena kohka newa ja pluhz, ja ne
gribb lai kohks ar laiku nokalst), tas lai behrsu,
leepu un wihtolu lappas, ja nê agraki, tad
ap Behrtmanneem (Behrtuleem) preefsch nakts-
falnas krahj, lohpu barribas pehz us pawaffaras
laiku. Kad arri salmi wehl pee rohkas buhtu,
tomehr labbak buhs, kad schi lohpu barriba
isbruhketa tohp, tur weht smalki sakappatas
un appluzzinatas skuijas woi ar juzzineem, woi
ar waffaraju salmeem warr peejaukt, un us tah-
du wihti sawus lohpus lihds jaunai sahlei ustur-
reht. Bet ko peelikseet pee schihm kaltetahm
lappahm un sakappatabm skuijahm flahkt, kad
salnu wairs newa, neds zitta kahda barriba
pee rohkas? Tahdâ truhkuma-laikâ peejauzet
zolla garras sakappatas wahrputnes (wahr-
pusahles, Quecken, Graswurzeln), woi pri-
schas, woi appluzzinatas; jo ar tahdu barribu
esnu sikhus un leelus lohpus, ir sirgus gruh-
tâ pawaffarâ usturrejis, kad zittas barribas wairs
ne bija.

Tas tohp tâ darrichts:

Kad pawaffarâ semme woi laukâ woi dahrsâ
ezzeta, tad wahrputnu papilnam buhs, ko ar
grahbekli warr sagrahbt. Nostkallo tahs smilt-
tainas ruhpiigi, ka lohpu un sirgu sohbi ne tohp
eewainoti greeft, jeb sakappa tahs zolla garrumâ
ir rupjaki, un peejauzi schihs pee lappahm,
zeek ween gribbi. Kam pehz labba seena gabda
tahdu barribu ne wajjaga, tas siktî ne dar-
rihs, kad pawaffarâ un ruddens laika, kad
jo spehzigas irr, pulku wahrputnu sagahdabs
un labbi kaltehs, ka istifschanas pehz pee roh-

kas irr; jo, deemschehl! dascham ne dohmajohkt,
truhziba useet. Un tahdu barribu warr kâ
labbibu un seenu fausâ weetâ glabbahkt un ilgi
turreht. Best dasch jautasees: Kam tad wallas
wahrputnes lassihkt? Labbi kad tew ne wajjaga
tahdu barribu sagahdabt; bet labbak kad behrni
ifdeenas tahs mas dauds lassa un no wezzakeem
kahds tahs nostkallo, ne wallu atmesdami, ne
kâ kad lohpi un sirgi pawaffarâ baddu zeesch
un nihst. Kad lohpeem gribbi doht, tad ap-
pluzzina wissu kas kaltehts kahdâ baljê; pee-
berri sauju sahls, jauzi wissu kohpâ, un kad
atdsiffis, dohdi lohpeem un sirgeem sille; eefah-
kumâ ar pahri sauju miltu. Kam sahls pee
rohkas newa, tam lai ne ruhj; jo wihtolu lap-
pas irr sahligas. Ja kahds dohma, ka tahs
wajjadsigas wahrputnes semmei newa ja atrauj,
tas lai tahs tik pa weetahm nemm; tomehr
labbak, kad schihs minnetâ wihtê bruhketas
tohp, ne ka kad us zellu mett jeb fadedsina,
kâ daschâs weetâs darra. Kam Deews maifi
dewis, tas lai rihts kahdu reezeni lohpan riht-
kê bahsch, kad gannibâ wehl ne warr pee-
ehstees.

Ne nemmi par launu, mihlais Laffitais, ka
wehl ko peeminneht gribbu! Pehz slapja rud-
dens laika un kad nakts-falna bijufi, dascheem
lohpeem kahsa useet, zitti ar wehderu laischahs.
Kam nu labbaku un dahrgaku sahlu newa, tas
lai pahri sauju appluzzinatas leepu lappas
(mahlenes un kaffu seeri arri labbi), kad wehl
bischkiht siltas, lohpan kam kahsa, rihts un
waffarâs dohd, bet ohtras slimmibas dehl leepu
un wairaf ohsolu lappas, ohsola-wainaka-teefu,
bet faufu. Tas dohd spehku.

Zilwekam kam kahsa, bet labbaku sahlu ne
wa, geld kad labbu sauju pellastes seedu ar
stohpu uhdens wahra, to uhdeni rihts un wak-
karâs remdenu dserr un kahjas zeek warredams
siltas turr. Kam pellastes seedu newa, tas lai
kahdu sauju linnu sehflu ar stohpu uhdens wah-
ra, un zaur kahstawu lehjis, pa brihscheem
remdenu dserr.

Peenenimeet mihligi, gohdigi Latweefchi!
schohs ar labbu prahtu rakstus wahrduis no
Wezzas muischas wezza Mahzitaja,
Kraus.

Deelikkums pee Nr. 40. to Latweeschu Awischu.

Pawehleschana

Zahs Keiseriskas Majesteet,

ta Patwaldineeka wissu Kreemu u. t. j. pr.,

no

Kursemmes Gubernementa - Waldischanas,

wisseem par sinnu.

Ws to preekschleschanu ta augsta Rihges karra Gubernatora Kunga, Ziwil-Wirswaldineeka par tahm Austruma juhvas Gubernementehm, Markis Pauluzzi, no Keiseriskas Majesteet, weenlihdar to padohmu tahs pilnigas sanahleschanas ta Reichsratha, tanni 22tra Juhni schi gadda, Wissaugstaki irr tappis nospreests:

- 1) Ka tee preekschraaksti, kas tannis likkumos par Kursemmes semneekem, ar to wirsbraakstu, 2tra Grahmata, atrohnami „Kursemmes Semneeku ihpaschi teefas likkumi,“ arri pee teem eeksch aprinkeem mahjodameem brihweem laudim, kas newaid semneekupagastu lohjekli, irr bruhkejami.
- 2) Ka ta zaur teem §§. 198, 20 un 553 to wissaugstaki apstiprinatu semneeku-likkumu, tikkai teem semneeku kahrtas lohjekleem nowehleta atlaischana no sihmetas papihres bruhleschanas, un no poschlinu maksaschanas eeksch teefas leetahm, ta ka arridsan to poschlinu pee pelnischanas nekustamas mantas, pee teem pee nekahda semneeku pagasta nepeederredameem, eeksch aprinkeem mahjodameem brihweem laudim, naw bruhkejama.

Ta Kursemmes Gubernementa-Waldischana scho Wissaugstaku, par peepildeschanu ta §. 214. pants 4. tahs Kursemmes semneeku lik-

kunu grahmatas islaistu spreedumu, itt wisseem finnamu un paklausijamu darridama, to sluddina wahziski, kreewiski un latwiski, un turflaht wissahm appaksch winnas stahwedamahm Teesahm peefohdina, pee wisseem notikkumeem, kas gaddahs, itt riktigi ta darriht. Jelgawas pilli tanni 2tra August 1823.

(S.W.) Zivil-Gubernators Emanuel Stanecke.

J. v. Wettberg,
Waldischanas teesafungs.

J. Ebeling,
Waldischanas teesafungs.

G. Tieden,
Waldischanas peefehdetais.

Siktehrs A. Beitler.

У К А З Ъ
ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО
ВЕЛИЧЕСТВА,
САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО,

изъ

Курляндскаго Губернскаго Правленія,
во всенародное извѣстіе.

По представленію Его Сіятельства Господина Рижскаго
военнаго Губернатора и главно управляющаго Гражданскою
въ Остѣ-Зейскихъ Губерніяхъ частію Маркиза Паулуччи,
ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО согласно съ мнѣ-
ніемъ общаго всѣхъ Департаментовъ Государственнаго Со-
вѣща собранія, въ 22. день Юня сего года высочайше по-
спановилъ соизволилъ:

- 1) Чшобы правила начертанныя въ учрежденій о Курлянд-
скихъ крестьянахъ книги II. подъ заглавіемъ, „Част-
ное право Курляндскихъ крестьянъ,“ распро-
странить и навольныхъ людей, въ уѣздахъ прожи-
вающихъ и несосылающихъ членами крестьянскихъ
обществъ; и
- 2) Чшобы дарованное §§. 198^{мъ}, 20^и и 553 высочайше
конфирмованнаго положенія для крестьянъ членамъ
крестьянскаго сословія освобожденіе отъ употребле-
нія гербовой бумаги и плашежа пошлинъ по судебнымъ
производствамъ, какъ равно и крепостныхъ пошлинъ
при приобрѣтеній недвижимыхъ имѣній, напроживаю-
щихъ въ уѣздахъ вольныхъ людей, къ крестьянскимъ
обществамъ не принадлежащихъ, не распространять.

Курляндское Губернское Правленіе обнародывая сіе въ до-
полненіе 214 §. пункта 4. учрежденія о Курляндскихъ крестья-

нахъ послѣдовавшее высочайшее постановленіе, для надлежащаго по оному поступленія въ Курляндской Губерніи, на нѣмецкомъ, русскомъ и латышскомъ языкахъ, предписываетъ вмѣстѣ съ шѣмъ всѣмъ подвѣдомственнымъ оному присудственнымъ мѣстамъ поступать посему высочайшему постановленію во всѣхъ пошребныхъ случаяхъ непременно. Мипава въ Замкѣ Августа 2го дня 1823го года.

Гражданскій Губернаторъ Эмануель Станеке.

Совѣтникъ Федоръ Вешбергъ.

Совѣтникъ Федоръ Ебелингъ.

Ассессоръ Г. Тиденъ.

Секретарь А. Бейшлеръ.

Teefas fluddinaſchanas.

Us pawehleſchanu tabs **Keiſerifkas**
Gohdibas, ta Patwaldineeka wiſſas Kreewu
Walſts u. t. j. pr., tohp no Kalnazeema paga-
ſta-teefas wiſſi parradu deweji ta no Kalnaze-
ma teefas nozeltä peefeſhdetaja kalpa Leepe Jurra,
par kurra mantu konkurse zaur ſchihs deenas
ſpreedumu ſpreesta, uſaizinati, pee ſaudeſcha-
nas ſawas teefas, eekſch 2 mehneſcheem, prohti
lihds 20to Oktober mehneſcha deenu ſchi gadda,
kas par to weenigu un iſſlehdſamu terminu irr
noliſta, ar ſawahm praſſiſchanahm un ſkai-
drahm parahdiſchanahm, woi paſchi, woi zaur
weetneeku, kã irr wehlehts, ſcheit atnahkt, un to
teefas ſpreedumu dſirdeht. To buhs wehrã neimt!

Kalnazeema pagasta-teefa, tai 25tä August
1823. (2)

(E. W.) Jamne Ewihgull, pagasta-wezzakais.

(Nr. 54.) Nott, pagasta-teefas ſkrihweris.

No Lottrines pagasta-teefas wiſſi parradu-
deweji ta nomirruſcha Dſchneekes ſaimneeka
Baſchobku Janna, kã arridsan to Dſch-
neekes ſaimneeku **Plahne Jahna** un **Muiſem-
neeka Jurra**, kas parradu labbad no ſawahm
mahjahm irr iſlikti, ſcheitan tohp aizinati, lai
eekſch to no liſkunneem noliſtu terminu ſcheitan
peeteizahs un ſagaida, fo teefa ſpreedihs. Lot-
trine, tanni 9tä August 1823. (3)

(Nr. 12.) Sahrnu Jannis, pagasta-wezzakais.

W. G. E. Thiel, pagasta-teefas ſkrih-
weris.

No Dundangas pagasta-teefas ſchẽ tohp
wiſſi parradudeweji ta tanni 3ſchã deenã ſchi
mehneſcha nomirruſcha meſcha-farga **Marans**
Jamne (arri Zgwitſch ſaukts), ſafaukti, lai
pee ſaudeſchanas ſawas teefas eekſch ſtarpu no
diwi mehneſcheem, tas irr lihds tai 10tai No-
wember mehneſcha deenai ſchi gadda, kurſch
par to weenigu un iſſlehdſamu terminu irr no-
lihts, pee ſchihs pagasta-teefas woi paſchi, woi
zaur weetneeku, kur tas wehlehts, ar ſawahm
praſſiſchanahm peeteizahs, to taiſnibu parahda
un wehrã nem, kas taps noſpreeſts. Dun-

dangas pagasta-teefa, tanni 10tä Septem-
ber 1823. (3)

(E. W.) Krehke Cernst, pagasta-wezzakais.

(Nr. 52.) Klaus, pagasta-teefas ſkrihweris.

No Kruschkalna muſiſchas pagasta-teefas
wiſſi tee, kam taiſnas parradu praſſiſchanas
no ta pee Kruschkalna muſiſchas peederriga un
iſlikti ſaimneeka **Zuſchle Frizza** irraid, par
kurra mantu ſchodeen konkurse noſpreesta, tohp
ſafaukti, pee ſaudeſchanas ſawas teefas, lihds
20tu Oktober ſchi gadda, woi paſchi woi zaur
weetneeku, kur tas irr wehlehts, peeteiftees.
Kruschkalna muſiſchas pagasta-teefa 17tä Sep-
tember 1823. (3)

Smiltneeku Jahnis, pagasta-wezzakais.

Karl Mattihson, pagasta-teefas ſkrihweris.

Kad Zimmerumuiſchã tas muſiſchãkungẽ
Aleksander Storoſt nomirris, tad wiſſi winna
parradneeki un parradudeweji no tabs **Mures**
muſiſchas pagasta-teefas tohp aizinati, lihds
6tu Oktober ſchi gadda, un ne wehlaſti, ſcheit
peeteiftees. Mures muſiſchas pagasta-teefa 1mã
September 1823. (1)

Wezpehter Krist, peefeſhdetais.

Erdmann, pagasta-teefas ſkrihweris.

No Rendes pagasta-teefas ſcheitan tohp
fluddinahts, kã weenã ſirgẽ, kas meſcha wil-
tibas dehl nolihts, tanni 19tä Oktober eekſch
uhtrippu taps pahrdohs; kam to tiht pirtt,
lai iſteiktã deenã pulkſten 10 preekſch puſsdee-
nas pee Krohna Rendes pagasta-teefas atnahkt.
Rende, tanni 17tä September 1823. (2)

Uſſchkaln Brenz, pagasta-wezzakais.

F. Heydinger, pagasta-teefas ſkrihweris.

No Rabillas pagasta-teefas tohp ſunnamu
darrihts, kã pee Rabillas mahjahm, **Zaunſemur**

wahrda, 4 firgi peeflihduschi: I behrs ehrfels ar baltu sifmi peerai, 4tru gaddu wezs; I melns firgs ar pagarrahm krehim, 8 gaddu wezs; I melns firgs ar eefirneem passchepeneem, 12 gaddu wezs; I behra fehwe ar melnu asti un melneem farreem, 9 gaddu wezza. Kam schee peederr, lai schein peeteizahs, un tas pehz skaidru parahdischanu farwu peederrumu un pehz usturru un isdohschanu atlihdsinaschanas, farwu lohpu atdabbuhs. Rabillas pagasta-teefa, tanni 22tra September 1823. (2)

Us pawehleschanu,
Ruhdu, pagasta-teefas ffrihweris.

Tanni nakti no IIta us I2tu September beemu schi gadda tam pee Kruschkalna muischas peederrigam fainneekam Russe weens bruhni raibs (scheffis) firgs no gammibahm nosagts, un winna weeta weena gaischi palsa fehwe 4 gaddu wezza atstahra tappufi. Kas scho peeminnetu scheffki atneffis, jeb taisnu sinnu no tam dohs, tas peenahkamu atmakfashanu

dabbuhs. Kruschkalna muischas 17ta September 1823. (3)

Karl Mattihson, pagasta-teefas ffrihweris.

Zittas fluddinaschanas.

Kas to masu muischeli Rafischken (Neuhoff) Randawas aprinki ar issehjumu no 70 puhru weetahm eefsch muischas laukeem, 25 lihds 30 puhru weetahm eefsch mahju laukeem, 100 weesumeem seena, ar tahm wajjadsigahm muischas un zittahm ehkahn, kas wiffas labbas, ar 15 peederrigeem laudim, ihpashu meschu, ahbolu un kahpostu dahrsu un peederrigu inventariumu grihb pirkt jeb par mantofamu kihlu (Pfandgut) usneimt, tam tai beidsama pahrdohschanas terminé Imâ November deena 1823 pee Kursemmes Oberopgeriktes Jelgawas pilli pulsten II preesch pufedeenas ja peeteizahs. Zahs pahrdohschanas dehl wajjadsigas sinnas warr dabbuht Jelgawa pee Oberopgeriktesawofahra Proch un Kollegienfiktehra Spekowius, ka arri-dsan Jaunpagaste (Neuwacken) pee rentesfunga Linde. (2)

Naudas, Labbibas un Prezzu tirus us plazzi. Rihgê tanni Imâ Oktober 1823.

	Sudraba nauda.			Sudraba nauda.	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 Rubbuli 74 $\frac{1}{2}$ Kap. Papihru naudas gelbeja	1	—	1 Wohds kannepu	tappe makfahs ar	— 85
5 — Papihru naudas	1	33 $\frac{1}{2}$	1 — linnu labbas furtes — —		3 30
1 jauns Dahlderis	—	—	1 — flitakas furtes — —		2 80
1 Puhrs rudsu tappe makfahs ar	1	15	1 — tabaka		— 75
1 — kweeschu	1	65	1 — dselses		— 75
1 — meeschu	—	80	1 — sweesta		2 5
1 — meeschu = putraimu — —	1	30	1 muzza filku, preeschu muzza — —		5 —
1 — ausu	—	70	1 — wihkschnu muzza — —		5 25
1 — kweeschu = miltu	1	80	1 — farkanas fahls		8 —
1 — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	70	1 — rupjas leddainas fahls — —		7 —
1 — rupju rudsu = miltu — —	1	30	1 — rupjas baltas fahls — —		6 40
1 — firnu	1	30	1 — smalkas fahls		5 20
1 — linnu = sehklas	2	50	50 Grafchi irr Warra jeb Papihres Rubbulis un Warra nauda stahw ar papihres naudu weena makfa.		
1 — kannepu = sehklas	1	30			
1 — kimmenu	3	50			

It zu drucken erlaubt.

(Ar peeliffumu.)

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censur.
No. 438.